

PROCÈS PARTICIPATIU DE L'HORT COMUNITARI I SOCIAL DE VILASSAR DE DALT

INFORME FINAL

Abril de 2018

Ajuntament de Vilassar de Dalt
Serveis socials i Territori

Quòrum

Informe elaborat per:

Quòrum

Coordinació:

Regidoria de Medi Ambient

Índex

1. Introducció.....	4
2. Resultats de la sessió participativa “L’hort social i comunitari de Vilassar de Dalt: com volem que sigui?”	6
3. Resultats de la sessió participativa “L’hort social i comunitari de Vilassar de Dalt: com ens organitzem?”	10
4. Resultats de la reunió de coordinació amb les comissions de treball de l’hort social i comunitari.....	12

1. Introducció

En el Ple ordinari del més de maig 2017 es va aprovar l'**avantprojecte d'Horta Social, Comunitària i de Jardineria Pública de Vilassar**, fruit dels treballs duts a terme ens els darrers mesos per una comissió municipal integrada per tots els grups municipals, la secció ecologista de La Massa i experts a títol personal.

L'avantprojecte planteja el **treball** i la **formació** en **agricultura ecològica** a través de l'**acció comunitària**. És a dir, que les feixes llaurades siguin treballades de manera cooperativa i solidària, i que l'excedent generat es destini al Banc dels Aliments de fresc per a persones i famílies en situació de risc d'exclusió social i insuficiència alimentària. La proposta d'horta també inclou la possibilitat que sigui un espai de treball i formació professional per a persones que es trobin a l'atur, siguin econòmicament vulnerables i estiguin ateses pels serveis socials municipals.

Els mateixos terrenys del polígon on s'instal·larà la zona d'horta comunitària també contindran un espai gestionat per la jardineria pública municipal, de manera que s'encetaran projectes de gestió del verd com el de compostatge, a fi i efecte de generar recursos propis en adob ecològic.

A partir del mes de **juliol de 2017** s'impulsa un **procés participatiu** destinat al conjunt de la població de Vilassar i les seves institucions i entitats, que tindrà per objectiu concretar un projecte definitiu d'Horta Social i Comunitària i com serà la seva gestió cívica:

Fins avui, el procés participatiu ha tingut tres fites:

- **6 de juliol, al Museu Arxiu, Taula rodona d'experiències d'hortos social i comunitaris.** Amb la participació de l'hort comunitari de Ca n'Anglada (Terrassa), l'hort comunitari de Mirasol (Sant Cugat del Vallès) i la Cooperativa Taarpuna.

- **13 de juliol, als terrenys del futur hort, sessió participativa** “L’hort social i comunitari de Vilassar de Dalt: com volem que sigui?”

- **17 de febrer, als terrenys del futur hort, sessió participativa** “L’hort social i comunitari de Vilassar de Dalt: com ens organitzem?” i Taller de sembra de planter, a càrrec de la cooperativa Tarpuna.

- **7 d’abril, a les dependències de VISERMA, reunió de coordinació** entre els responsables de Medi Ambient de l’ajuntament, de les 2 comissions de treball de l’hort i Quòrum.

2. Resultats de la sessió participativa “L’hort social i comunitari de Vilassar de Dalt: com volem que sigui?”

A continuació us presenta els resultats de la sessió participativa “L’hort social i comunitari de Vilassar de Dalt: com volem que sigui?”, celebrada el 13 de juliol als terrenys del futur hort.

Els participants a través de diferents torns de paraules han fet les seves aportacions i reflexions sobre la posada en marxa de l’hort i la seva motivació per participar d’aquest espai de treball comunitari que s’inicia al poble. L’equip de Quòrum ha dinamitzat la sessió, ha recollit les aportacions a mode d’acta i s’ha encarregat de fer el present informe de resultats.

QUE M’HA PORTAT A VENIR?

A l’inici de la sessió de treball s’ha fet una ronda de presentacions i cada assistent s’ha presentat i ha explicat la seva motivació per a participar tant en la sessió com en la posada en marxa de l’hort.

Il·lusió, interès i curiositat. Hi ha assistents que manifesten que el projecte els engresca i els desperta certa il·lusió i curiositat el fet de poder participar en un projecte de treball comunitari d’aquestes característiques. La gran majoria d’assistents estan en aquesta mateixa línia tot i que hi ha un participant que no acaba de veure la viabilitat del projecte, al·legant la manca d’implicació de la ciutadania amb el treball comunitari.

Aprendre, compartir i ampliar coneixements nous. Diferents intervencions inicials van amb la línia de que el projecte de l’hort comunitari pot ser una oportunitat per formar-se, compartir maneres de conrear i maneres de fer. La vessant formativa i pedagògica del projecte apareix durant tota la sessió de treball.

L’agricultura ecològica i les tècniques agrícoles no convencionals. Tots els participants estan d’acord amb que l’agricultura ecològica ha de ser el fil conductor del projecte i en aquest sentit hi ha un ampli consens en que així sigui. Durant la sessió s’apunta que el futur hort pot ser un bon espai d’experimentació, d’expressió i d’innovació amb les tècniques agrícoles.

Ganes de treballar, fer xarxa i fer poble. Hi ha diferents participants que manifesten el seu interès en el projecte per establir vincles, xarxes de solidaritat i d’ajuda mútua entre la comunitat de l’hort. Es comenta que hi ha gent que podrà tenir beneficis terapèutics, de recuperació de l’autoestima i d’empoderament amb el bé comú.

Salut i menjar saludable. Hi ha participants que mostren el seu interès amb l'hort comunitari des d'una perspectiva de promoció de costums i hàbits saludables.

QUE PUC APORTAR JO?

Ma d'obra i motivació. Hi ha participants que expliquen no tenir cap experiència en agricultura, però apunten que estan motivats per dedicar hores de treball a l'hort i aprendre.

Un cert nivell d'experiència a nivell agrícola y humà. Alguns participants apunten que tenen coneixement sobre l'agricultura. D'altres comenten que tenen experiència en el món associatiu i de les organitzacions i en aquest sentit poden aportar el seu granet de sorra amb l'organització de l'hort.

Contactes amb experts i tècnics agrícoles. Hi ha un participant que explica que pot contactar amb experts i tècnics agrícoles i d'enginyeria que podrien fer formacions als futurs hortolans.

QUE M'AGRADARIA QUE S'HI FES?

Un espai per al cultiu d'hort comunitari. Hi ha l'acord majoritari en que s'ha de destinar una parcel•la de l'hort per a que sigui conreada, de manera col•lectiva, entre els hortolans. Es comenta que aquest espai ha de generar la trobada, l'intercanvi entre les diferents persones que participin del projecte i el reforç del sentiment de pertinença a la comunitat.

Segmentar l'hort en parcel•les individuals. També hi ha força consens en que hi ha d'haver parcel•les individualitzades per unitats de cultiu. Referent a les unitats de cultiu, es comenta que poden ser persones a títol individuals, famílies, agrupacions de famílies, col•lectius i entitats.

Habilitar un espai social i de trobada. Es considera important que hi hagi un espai de trobada amb taules i bancs (estil pícnic) i barbacoes per organitzar dinars o sopars de germanor entre els hortolans. També es comenta que aquest espai es pot obrir puntualment a la resta de la població per quan es facin portes obertes o dinars populars. S'apunta que aquest tipus d'actes reforcen el vincle dels hortolans i també amb la resta del poble.

Habilitar un espai pedagògic i formatiu. Es comenta que l'hort pot ser un espai per a la sensibilització i formació en agricultura ecològica, la biodinàmica i la permacultura. En aquest espai pedagògic ha de servir per a que els hortolans i altre entitats del municipi puguin desenvolupar projectes: formatius, terapèutics, plantes aromàtiques, salut, social, aula d'horticultura, espai infantil, etc. També s'ha de tenir en compte els pagesos del poble alhora pensar les formacions.

Us espai per al compostatge. S'avisava que un espai per al compostatge permetrà tenir fertilitzant natural per a l'hort i un cost reduït.

Projecte pilot i desenvolupament del projecte per fases. Diferents intervencions apunten que s'ha de dimensionar el projecte i una prova pilot seria la manera de fer-ho. Es proposa que es faci el projecte per fases i cada vegada que s'executi una fase, valorar si toca créixer. S'ha de marcar una missió, qui, com i quan ho farem a cada moment.

Vincular el projecte als serveis socials municipals. Es comenta que persones usuàries del Serveis Socials podrien participar en les dinàmiques de l'hort comunitari. Per aquestes persones pot ser un espai d'empoderament, de treball i per a la millora de l'autoestima.

Posar tanca a l'hort comunitari? En aquest punt hi ha diferents visions i no s'arriba a un acord. Hi ha qui comenta que s'ha de posar una mínima tanca per evitar robatoris o actes vandàlics. Hi ha qui comenta que si és un hort comunitari ha d'estar obert i sense tanca per facilitar que la gent del poble s'hi acosti.

COM ES PODRIA ORGANITZAR?

Definir la missió i els objectius del col·lectiu o entitat gestora de l'hort. S'ha de marcar una missió, qui, com i quan ho farem a cada moment. Establir un objectiu inicial, real i anar creixent poc a poc si cal. Els objectius inicials han de ser poc ambiciosos i anar creixent segons les dinàmiques que es vagin generant.

Horaris amplis. Es proposa i rep un ampli acord entre els assistents, que els horaris d'obertura i tancament de l'hort han de ser prou amplis per poder cobrir les necessitats horàries dels hortolans.

Constitució d'una associació d'hortolans i conveni per a la gestió amb l'Ajuntament. Diferents persones apunten que la fórmula jurídica més factible per poder gestionar l'hort seria la d'una associació que es constitueixi ad hoc. També es veu amb bons ulls que aquesta associació adopti un model d'organització assembleària, es a dir, amb una estructura on l'assemblea d'hortolans sigui el màxim òrgan de decisió i el treball organitzatiu passi per la creació de comissions de treball temàtiques segons necessiti l'organització. Un cop constituïda aquesta associació es podrien iniciar els tràmits per a que l'Ajuntament, via conveni, pugui fer una cessió d'ús de l'espai.

AMB QUINS RECURSOS?

Condicionament inicial municipal. Les persones assistents estan d'acord en que l'Ajuntament faci els arranjaments inicials dels terrenys, el tancament (si cal) i les infraestructures necessàries per a la posada en marxa de l'hort. En aquest sentit s'apunta que aquesta inversió municipal ha de garantir les infraestructures com: canviadors, taquilles d'eines, sortides d'aigua, punts de llum, etc.

Acompanyament municipal. S'apunta que l'Ajuntament faci l'acompanyament en tot el procés de creació de l'associació o comunitat de l'hort fins que aquesta estigui formalment

constituïda. També es proposa que l'Ajuntament faci l'acompanyament, amb recursos propis o externs, com a mínim durant el primer any de funcionament de l'hort.

Pagament de quotes entre els hortolans. Es comenta que l'associació gestora de l'hort ha d'establir una quota o varies tipologies de quota per que els hortolans siguin autosuficients. Amb el pagament d'aquesta quota es garanteix també una major corresponsabilització dels hortolans amb el projecte.

Recursos km 0. Es comenta que s'ha comptar de amb els recursos humans, materials i econòmics que hi ha al municipi i s'han de fer aflorar amb aquest projecte. En aquest sentit s'apunta que Vilassar de Dalt i els municipis de l'entorn tenen persones, entitats i empreses que poden aportar el seu capital humà, social o financer al projecte.

3. Resultats de la sessió participativa “L’hort social i comunitari de Vilassar de Dalt: com ens organitzem?”

A continuació us presenta els resultats de la sessió participativa “L’hort social i comunitari de Vilassar de Dalt: com ens organitzem?”, celebrada el 17 de febrer als terrenys del futur hort.

Objectius de la sessió :

1. Repàs i validació de l’informe de resultats de la sessió participativa realitzada al juliol de 2017.
2. Explicació dels avenços realitzats fins ara en l’acondicionament del terreny.
3. Avançar en la definició de l’hort comunitari sobretot en la constitució de l’associació i en l’organització dels primers treballs al terreny.
4. Realització d’un taller de sembra de planter a càrrec de la Cooperativa Tarpuna.

Després de la presentació de l’informe de resultats de la sessió participativa del juliol a càrrec de l’equip de Quòrum, i validar-lo amb els assistents, n’Esteve Ramon explica que per avançar en l’acondicionament del terreny:

- S’ha netejat la zona de plàstics, papers, etc.
- S’ha desbrossat.
- S’han fet cates de la terra i s’ha vist que aquesta té una qualitat molt baixa.

En aquest aspecte proposa que els següents passos a seguir siguin: marcar els perímetres de les parcel·les i els camins i remoure la terra suficientment per aconseguir una millor qualitat d’aquesta.

Tot seguit s’obre el torn de paraula:

- Un dels assistents comenta que si més no li sembla estrany que emmarcant-nos dins un hort comunitari es parli de parcel·les individuals i privades. Considera que totes les parcel·les haurien de ser comunitàries, amb parcel·les més petites per fer cultiu és més especials i parcel·les més grans per a cultius més intensius que necessitin de més gent en moments clar, com per exemple patates. En aquest sentit es respon que en la sessió anterior es va acordar que hi haguessin parcel·les individualitzades que puguin ser utilitzades per persones a títol individual, famílies, agrupacions, col·lectius i entitats. Sempre vinculat a la participació a l’hort comunitari i d’acord a les regles que es marquin com associació.

- Es torna a posar de relleu que l'excedent de l'hort és també comunitari, pel que es podria gestionar a través de serveis socials per repartir entre famílies vulnerables que tinguin identificades. Tanmateix, es posa de manifest si això podria portar algun problema per qüestions de traçabilitat dels aliments. Es coincideix en la necessitat d'investigar més a fons si podria suposar un problema.
- En relació al treball destinat a la parcel·la comunitària, s'obre el debat sobre si s'haurien de fixar bosses d'hores i això com es podria gestionar. En aquest sentit es planteja la idea de comptabilitzar aquestes hores amb dies que es marquin per anar-hi tots i treballar junts. D'aquesta manera s'enfortiria molt més el vincle entre les persones i el caràcter comunitari que no pas si tothom hi va independentment.
- Es planteja també la idea de dedicar una part de la parcel·la comunitària a plantes medicinals ja que també té una part més didàctica.
- En aquest sentit, en general hi ha acord en què la parcel·la comunitària tingui com a objectiu una part pedagògica i una part de consum.
- Com a organització interna del grup de persones implicades amb l'hort hi ha acord en treballar en comissions.
- Es creen, doncs, les dues primeres comissions de treball.
 - Comissió per la constitució de l'associació. Tasques que se li encomanen: redacció dels estatuts, organització intern, tràmits de registre, reglament, etc.).
 - Comissió per la posada en marxa de l'hort. Identificació del primer tros a treballar, tasques d'acondicionament de l'espai i proposta de posada en marxa.

S'acorda deixar un marge de 15 dies abans de la propera trobada on cada comissió haurà de presentar la feina feta i proposar els següents passos a seguir.

4. Resultats de la reunió de coordinació amb les comissions de treball de l'hort social i comunitari.

A continuació us presenta els resultats de la reunió de coordinació entre els representants municipals, els membres de les 2 comissions ciutadanes de treball de l'hort, celebrada el 6 d'abril a les dependències de VISERMA.

Sobre les tasques de la comissió de constitució de l'associació gestora de l'hort:

- Les persones membres de la comissió han redactat uns estatuts de l'associació.
- S'ha fet una acta fundacional i ja s'ha registrat l'associació a la Generalitat.
- S'ha tramitat amb Hisenda al NIF de l'associació.
- S'ha elaborat un Reglament de règim intern de l'associació que servirà com a base del Reglament municipal d'hort social i comunitari que s'eleva al Ple Municipal per a la seva aprovació.

Sobre les tasques de la comissió de posada en marxa de l'hort:

- Els membres de la comissió es troben cada dimarts, dijous i dissabte als terrenys de l'hort per començar a fer les tasques d'acondicionament de l'hort.
- S'han agrupat les canyes que hi havia pels entorns.
- S'ha triturat poda.
- S'han delimitat les feixes de l'hort.
- S'ha netejat un tros del terreny amb un tractor particular, però aquest es va espatllar.
- Ara mateix es neteja a mà.

Sobre les tasques de l'Ajuntament:

- A partir del maig l'Ajuntament disposarà dels recursos econòmics per començar a fer les inversions de millora de l'hort.
- Es farà el tancament perimetral de l'hort.
- S'instal·larà una bomba d'aigua.
- Es subsolarà les feixes de l'hort.
- L'Ajuntament redactarà un Reglament municipal de l'Hort Social i Comunitari que s'ajusti a les característiques de l'associació gestora de l'hort.